

БЪЛГАРСКАТА

ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни до 17 декември 2019 г.

Брутен вътрешен продукт – експресни оценки

По-ниският принос на вътрешното търсене доведе до забавяне на растежа на БВП през трето тримесечие до 3.1% на годишна база, при 3.8% през второ. Нарастването на частното потребление се забави, в съответствие с по-ниското увеличение на компенсациите на един нает, докато публичното потребление се повиши значително. Инвестициите в основен капитал се увеличили с 0.9%, което отрази по-голямата несигурност сред ръководителите на фирми и по-ниските оценки за бизнес климата през трето тримесечие. В същото време износьт се върна към растеж, повишавайки се с 1.8%, и доведе до известно възстановяване на вноса. Въпреки това приносът на нетния износ остана положителен за второ поредно тримесечие.

От страна на предлагането, брутната добавена стойност (БДС) се увеличи с 3.1%. Най-голям принос имаха промишлеността и операциите с недвижими имоти.

Краткосрочна бизнес статистика

През октомври растежите на производството и оборота в промишлеността се ускориха, докато на строителната продукция и търговията на дребно се забавиха. Повишението на показателите в промишлеността бе подкрепено от нарастване на продажбите за износ, основно при производството на хранителни продукти и на основни метали и при добива на метални руди. При продажбите за вътрешния пазар бе отчетено забавяне. По-ниското нарастване на индекса на строителната продукция през месеца отразяваше забавяне при сградното – и спад при гражданското строителство. В търговията на дребно също бе отчетено по-слабо повишение, поради спад в продажбите на фармацевтични продукти и козметика, и ограничен растеж при автомобилните горива и масла. Същевременно при търговията с текстил, облекло и обувки, и с компютърна и комуникационна техника бе регистриран ускорен растеж.

През ноември общият показател за бизнес климата се увеличи за първи

път от май, докато доверието на потребителите намаля. Подобриеното се дължеше на търговията на дребно и строителството, докато бизнес климатът в промишлеността и услугите остана почти непроменен. Ръководителите във всички сектори имат оптимистични очаквания относно бизнес състоянието на предприятията.

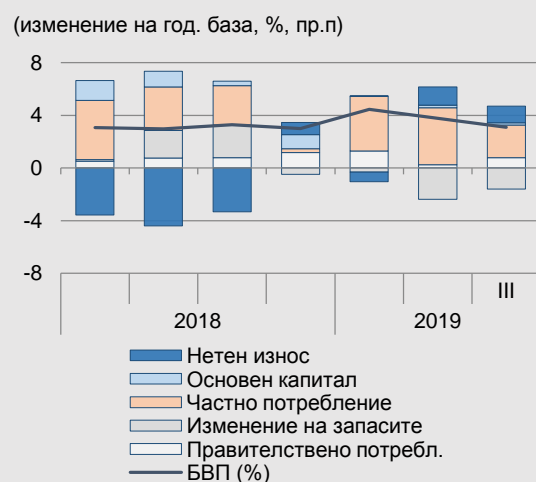
Пазар на труда и производителност

От страна на производствените фактори заетост и производителност на труда, растежът на БДС през третото тримесечие бе формиран в по-голяма степен от производителността. Нарастването на добавената стойност на един зает запази дългосрочният си тренд от кризата насам и възлезе на 3%, при увеличение на заетите лица от 0.1%. За разлика от предходното тримесечие, индустрията регистрира по-висока икономическа активност в сравнение с услугите и селското стопанство, в резултат на ускорения растеж на производителността на труда до 3.9%, подкрепен от индустрия без строителството (5.3%). При строителството и част от отраслите в услугите

като създаване и разпространение на информация и финансови и застрахователни дейности бе отчетен спад в новосъздадения доход от един зает, като той бе повече от компенсирани от високото увеличение на заетите. Като цяло в сектора на услугите се наблюдаваше засилено търсене на труд, докато производителността почти не се измени и нарастването на добавената стойност се забави спрямо второто тримесечие.

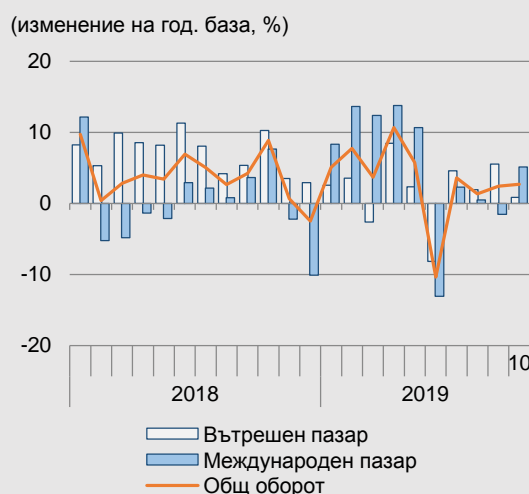
Стабилният темп на нарастване на производителността на труда, съчетан със забавянето на растежа на компенсацията на един нает, обуслови по-слабото нарастване на номиналните разходи за труд на единица продукция (РТЕП) през трето тримесечие. Номиналният растеж на компенсацията на един нает се забави до 4.2% на годишна база, спрямо 7.6% през второ тримесечие. По-слабото нарастване при услугите, 0.6% през трето тримесечие спрямо 5.3% през второ, отразяваше преди всичко отрицателния принос от страна на търговия, транспорт и хотели и ресторанти. Динамиката на доходите в услугите се доближи до тази на производителността и обуслови минимално нарастване на но-

Граф. 1 Приноси за растежа на БВП

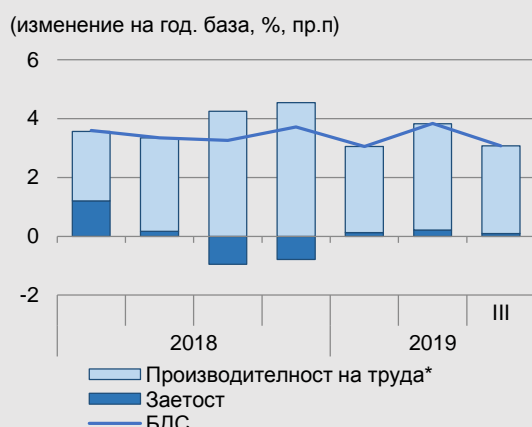
Източник: НСИ

Граф. 2 Оборот в промишлеността

Източник: НСИ

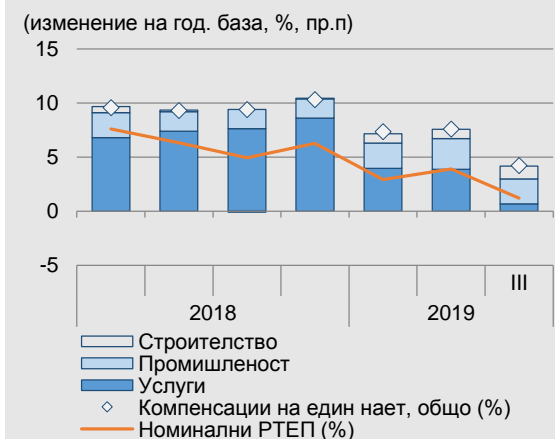
Граф. 3 Растеж на БДС по фактори на труд

*От БДС не е изваден условно начисленият наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Източник: НСИ, МФ

Граф. 4 Приноси за растежа на компенсацията на един нает по икономически сектори и динамика на номиналните РТЕП

Източник: НСИ, МФ

миналните РТЕП от 0.2%. В *индустрията*, компенсацията на един нает продажджи да нараства с двуцифрени темпове. Въпреки това, възходящото развитие на производителността допринесе за по-нисък растеж на номиналните РТЕП най-вече в промишлеността (5%). В резултат, показателят общо за икономиката се забави до 1.2%, което е най-ниската му стойност от началото на 2017 г.

Инфлация

Инфлацията за ноември спрямо съответния месец на предходната година достигна 2.2%, при 1.6% през октомври. Повишението в цените на *услугите* и на *неенергийните промишлени стоки* достигна съответно 2.5 и 0.4% на годишна база, като се ускори с 0.1 пр.п. спрямо октомври. Инфлацията при *преработените храни* бе 4.5%, ускорявайки се с 0.4 пр.п. Тези три групи от ХИПЦ са компонентите на базисната инфлация, която се повиши до 2.4%, в сравнение с 2.2% през октомври.

През ноември, според данни на Световна банка, повечето суровини, търгувани на международните пазари, поскъпнаха в доларово изражение спрямо предходния месец. Най-високо бе повишението при *енергийните* и *хранителните стоки*, съответно с 5.2 и 4.1%.

Инфлацията през ноември спрямо предходния месец беше 0.3%. Цените на *храните* и *енергийните стоки* имаха най-висок принос като се повишиха съответно с 1 и 0.3%. По този начин продължи повишението на инфлацията на годишна база поради по-висо-

ките цени на *хранителните стоки*, докато тенденцията от последните шест месеца на отслабване влиянието на *енергийните стоки* върху инфлационните процеси в страната се пречупи.

Външен сектор

Салдото по текущата сметка бе положително през септември, с което натрупаният от началото на годината излишък се увеличи до 8% от прогнозния БВП. Продължаващото подобрене се дължеше на по-доброто представяне на износа на стоки спрямо вноса. По-високите входящи трансфери от ЕС и по-ниският изплатен доход на инвеститори също допринесоха за нарастването на излишъка през септември, докато балансът на услугите остана почти непроменен спрямо същия месец на 2018 г.

Външната дългова позиция на страната се подобри през септември спрямо година по-рано. Брутният дълг се понижи до 56.4% от прогнозния БВП, а нетният достигна -4.1%, което показва превишение на брутните външни активи над чуждестранните пасиви. Структурата на външните задължения остана благоприятна, с основен дял на кредитирането в рамките на ПЧИ (38.8%). По отношение на новодекларираните заеми, в периода януари – септември повече от 95% са били деноминирани в евро, почти 72% са били дългосрочни, около 43% – с фиксиран лихвен процент, а 34% – с плаващ. Среднопретегленият лихвеният процент на заемите и в щатски долари, и в евро се понижи през 2019 г. до съответно 2.1 и 1.5%,

спрямо 3.3 и 2.4% за периода януари-септември 2018 г.

Финансов сектор

Кредитът за частния сектор продължи да се ускорява през октомври, нараствайки със 7.3% на годишна база при 7.1% месец по-рано. При **нефинансовите предприятия, както и при домакинствата бе отчетен по-висок растеж, докато лошите и реструктурирани кредити продължиха да намаляват с по-голям темп.** Повишението при кредитите за нефинансови предприятия възлезе на 5.2% към края на октомври и се дължеше на значително увеличение при краткосрочното финансиране. Нарастването на дългосрочните корпоративни кредити леко се забави, в синхрон с понижението на показателя за бизнес климата. По-високият растеж на жилищните кредити (с 14.1% при 13.6% през септември) доведе до положителната динамика при кредита за домакинствата. Темпът на нарастване на потребителските кредити беше близък до този от предходния месец – 10.8% на годишна база.

Претегленият лихвен процент по кредитите за нефинансови предприятия продължи да се понижава и през октомври, след като през септември достигна исторически минимум. В същото време цената на потребителските и жилищните кредити се повиши минимално.

Бюджетен сектор

За десети пореден месец натрупаният касов бюджетен баланс бе положителен, като излишъкът достигна

0.9% от прогнозния БВП в края на октомври. Бюджетните постъпления се увеличиха с 11.4% на годишна база. Растежът на данъчните приходи от 8.7% бе в резултат на увеличени постъпления от косвено облагане (7.8%) и социално- и здравно-осигурителните вноски (11.3%). Непреките данъци представляват почти половината от всички данъчни постъпления, а осигурителните вноски – 30%. При неданъчните приходи бе отчетен ръст от 25.1%, с което техният дял достигна 15% от общите бюджетни постъпления, при 13% година по-рано. Помощите бяха по-високи с 18.9%. Разходите се повишиха с 18.4% на годишна база, което се дължеше в най-голяма степен на по-високите капиталови разходи и тези за персонал. Инвестиционните разходи формираха 14.6% от бюджетните плащания за периода януари-октомври 2019 г, при 8% година по-рано. Социалните разходи и субсидиите също се повишиха, докато разходите за лихви бяха пониски.

Съотношението на държавния дълг към БВП намаля до 20% към октомври, при 21.8% година по-рано.

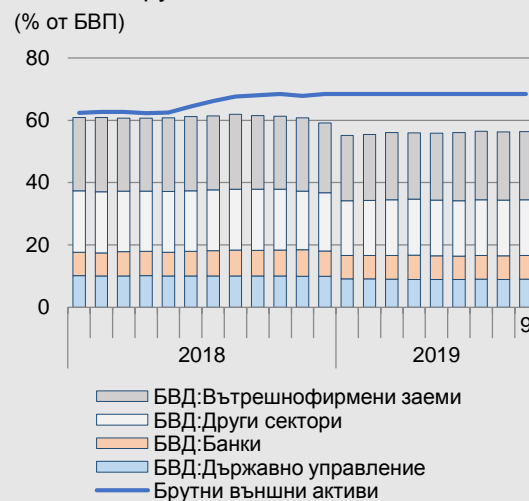
Табл. Основни макроикономически показатели
(прикачен екселски файл)

Граф. 5 Инфлация (хармонизиран индекс на потребителските цени)

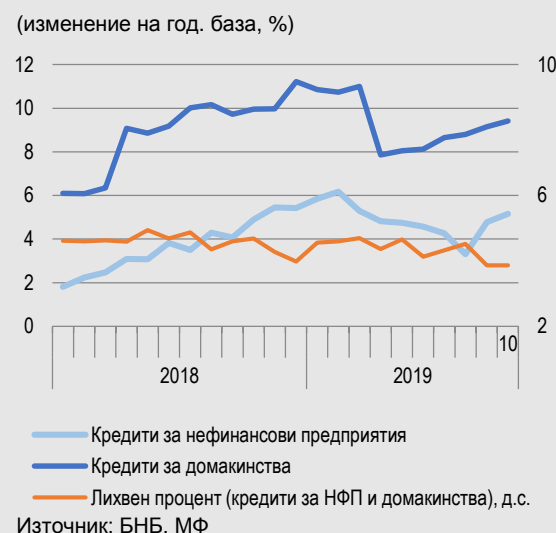
Източник: Евростат

Граф. 6 Брутен външен дълг (БВД) и брутни външни активи

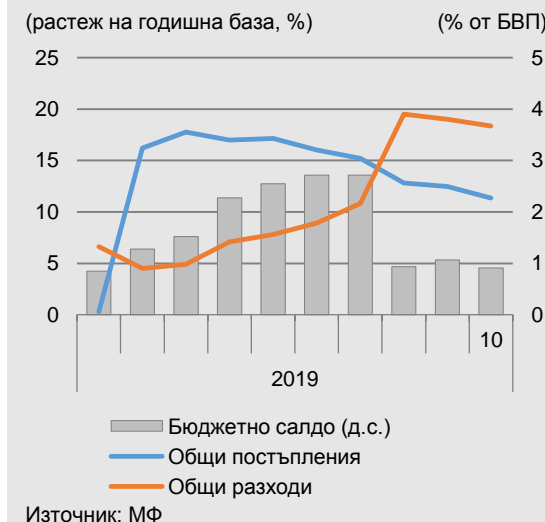
Източник: БНБ

Граф. 7 Кредит към частния сектор

Източник: БНБ, МФ

Граф. 8 Приходи, разходи и бюджетно салдо

Източник: МФ